

Nr 39.

Av herr af **Ekenstam**, om ändring i gällande lagstiftning angående fjärdingsmans avlöning.

Genom lag den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, är stadgat, att landsfiskalsdistrikten skola indelas i polisdistrikt. Till ett polisdistrikt må ej hänföras mer än en kommun, där ej vederbörande kommuner själva sådant påyrka, eller det för polisverksamhetens behöriga upprätthållande finnes särskilt påkallat. Genom dessa stadganden har nu inträffat, att de allra flesta av rikets kommuner utgöra egna polisdistrikt, och utövas i de flesta av dessa polisuppsikten närmast av fjärdingsmän. Till dessa faktiska förhållanden bör nu läggas, att synnerligen många av dessa kommuner äro rätt små och fredliga, där på sin höjd uppsikten å vägarna kan vålla besvär. Underligt är det därför icke, att medlemmarna i dessa kommuner anse, att de fortfarande leva under samma förhållande som före polislagens tillkomst. Ett stöd däri ha de i den omständigheten, att lagen den 29 september 1899 angående fjärdingsmansbestyrets utgörande fortfarande gäller vid sidan av polislagen. Emellertid har det nu visat sig, att frågan om fjärdingsmans avlöning fått en annan lösning efter polislagens tillkomst än därförut. I lagen om fjärdingsmansbestyret finnes visserligen i § 3 stadgat, att fjärdingsman skall förses med skälig avlöning, som å kommunalstämma bestämmes. Detta stadgande hade möjligen före polislagen någon gång efter klagomål sina konsekvenser, men svårigen trodde riksdagsmännen, ännu mindre kommunalmedlemmarna ute i landet, att stadgandet i övergångsbestämmelserna till polislagen, att »beslut, som efter det lagen utkommit av trycket fattas angående fjärdingsmans avlöning, skall underställas länsstyrelsens prövning», skulle hava en sådan fullkomligt revolutionerande verkan som det sedan visat sig hava. Gång på gång hava länsstyrelserna funnit anledning att göra högst väsentliga höjningar i de lönebelopp, som kommunalstämmorna beslutat, löneförhöjningar, som i många fall måste anses fullkomligt onödiga och obehörigen tyngande på kommunalbudgeten. Ända upp till Kungl. Maj:t har ändring i länsstyrelsens beslut sökts men mig veterligen ej erhållits. På länsstyrelsens utlåtande att de lönebelopp, som av kommunerna bestämts åt fjärdingsmännen, icke kunde anses som skäliga, hava alla ändringsyrkanden strandat.

Förklaringsgrunden till detta nya och i många fall så oväntade förhållande är antagligen följande. Vederbörande myndigheter hava ansett,

att den nya polislagen helt och hållet omformat förhållandena för polisväsendet på landet. För andra dödliga även inom riksdagen har det nog varit såsom för mig, att vi ansågo, att polislagen lämnade en lagstadgad möjlighet för omorganisation av polisväsendet på landet men icke innebar en nödvändighet, att en sådan omorganisation skulle ske. Med den åsikten, som vi sålunda hade, ansågo vi oss kunna bidra till polislagens genomförande, men hade vi kunnat ana eller genomskåda, att den skulle tillämpas på det sätt som nu skett, hade vi säkerligen bjudit lagen ett kraftigt motstånd eller åtminstone krävt avsevärda ändringar i densamma. Ty nog äro förhållandena i vårt vidsträckta land så olika, att en ensartad tillämpning av lagen ej kan vara riktig. Vi behöva blott tänka på en del specialfall. Likaså visst som det är rätt, att länsstyrelsen tillser, att i en livlig, kanske orolig bygd polisbevakningen blir stark och självständig, och att för den skull fjärdingsmannen blir så avlönad, att han kan ägna det mesta av sin tid åt sitt uppdrag, och att hans existens är fullt tryggad, lika såvisst kan det icke vara rätt, att i en liten lugn och fredlig kommun fjärdingsmannen tillerkännes en avlöning vida över vad kommunen ansett skäligt och jämväl utöver vad han själv fordrat. I dessa mindre, lugna kommuner, som så ofta förekomma särskilt i mellersta och södra Sverige, är det väl vanligt att till fjärdingsman utses en mindre jordbrukare eller hantverkare. Hans tid kommer i allmänhet att ganska litet upptagas av fjärdingsmansbestyret, vadan han därigenom icke i högre grad förhindras att utöva sin borgerliga näring. Under sådana förhållanden kan det icke vara riktigt att en kommuns ofta redan förut hårt betungade budget skall ytterligare nedtryckas genom yttre makt-språk. Detta har nog heller aldrig varit syftet hos dem, som utarbetade polislagen, även om de i någon mån ville reagera mot de synnerligen obetydliga löner, som på sin tid utgingo till fjärdingsmännen. Men hur det nu var, polislagen fick den avfattning den nu har, och myndigheterna — de i städerna boende, med de verkliga landsbygdsförhållandena ofta så litet förtrogna — ha tolkat de i polislagen förekommande orden »skälig avlöning» som en bestämmelse, att därmed skulle avses tillräcklig lön för en fjärdingsmans hela existens.

Under åberopande av vad jag sålunda anför, finner jag det högligen av nöden påkallat, att polislagen blir på det sättet ändrad, att nödig hänsyn tages till av mig påpekade förhållanden. Huru en sådan ändring skall göras, är dock svårt att utan ingående undersökning föreslå. Möjligen kunde tänkas, att den obligatoriska underställningen till länsstyrelsen skulle upphöra, t. ex. om kommunen och landsfiskalen i distriktet vore ense om, att den bestämda lönen vore skälig med hänsyn till förhållandena inom kommunen, då naturligtvis det ingalunda vore nödvändigt, att avlöningen tilltoges så högt, att den skulle räcka till fjärdingsmannens fulla bärning. Framförallt bör det sista momentet betonas, så att den

misstolkning av lagens syfte i detta hänseende, som nu förekommer, måtte helt och hållet avlägsnas.

Jag vågar mig emellertid icke på att föreslå lagtext utan tillåter mig i stället hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring eller sådant tillägg till lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, att av mig påtalade missförhållanden beträffande fjärdingsmans avlöning måtte bliva undanröjda.

Stockholm den 16 januari 1928.

Th. af Ekenstam.

I motionens syfte instämma:

Fabian Lilliecreutz.

Emil Bengtsson.

David Pettersson.

Edvin Leffler.

Ivar Anderson.

... in der ...

... die ...

...

...

...

...

...

...